

Het grote Peil.nl bezuinigingsonderzoek

Donderdag 1 april 2010 kwamen de 20 rapporten uit van de ambtelijke commissies, die de opdracht hadden om 20% besparingen te vinden in de verschillende begrotingen. Op 2 en 3 april is er een uitgebreid onderzoek gedaan naar de reactie van de Nederlanders op deze voorstellen. Daartoe zijn meer dan 2000 Nederlanders ondervraagd via Peil.nl, die samen een representatieve steekproef vormen van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

Aan de ondervraagden zijn 34 voorstellen voorgelegd waarop de kiezers konden aangeven of ze wel of niet zouden willen dat die voorstellen worden doorgevoerd. Men kon ook een neutrale positie innemen. Per voorstel is aangegeven hoeveel geld daarmee bezuinigd zou worden.

Daarnaast zijn er ook nog 9 voorstellen aan de kiezers voorgelegd die –om diverse redenen- niet door de ambtelijke commissies zijn voorgesteld. Daarbij is aangegeven hoeveel geld dat zou opleveren.

Ten slotte zijn er nog een aantal aanvullende vragen gesteld die direct verband houden met het onderwerp “bezuinigingen”. De antwoorden zijn uitgesplitst naar de partij die men zou stemmen als het nu verkiezingen zouden zijn. In het licht van de aanstaande verkiezingen en de vorming van een regering daarna, is dat een relevante verdeling en geeft een goed inzicht.

Het advies van de ambtelijke commissies was om tot 2015 ongeveer 18 miljard euro te bezuinigen. Welk bedrag vindt u dat in die periode bezuinigd moet worden?

	Allen	Stemt nu								
		PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
Ongeveer dit bedrag	44%	30%	49%	64%	58%	50%	43%	28%	40%	35%
Ca. 25 miljard	9%	11%	20%	11%	2%	7%	6%	2%	3%	2%
Ca. 35 miljard	2%	5%	4%	2%	0%	2%	1%	3%	1%	1%
Ca. 10 miljard	31%	36%	17%	11%	25%	29%	37%	54%	41%	47%
Niet	5%	12%	4%	3%	0%	2%	3%	7%	2%	5%
Weet niet/geen antwoord	9%	7%	5%	9%	14%	11%	10%	7%	14%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De meeste kiezers zijn het eens met het geadviseerde bedrag van 18 miljard. 11% wil meer bezuinigen en 36% minder of niet. Kiezers van SP (61%) en PVV (48%) vinden het meest dat deze 18 miljard teveel is. Kiezers van CDA en VVD vinden dat het minst.

Op de volgende pagina treft u in één overzicht de reactie van de kiezers op de voorstellen. Daarbij treft u van boven naar onder die voorstellen aan in volgorde van de mate waarin men ermee instemt. Tegelijkertijd wordt er aangegeven of het voorstel meer door kiezers van PVV+VVD+CDA worden uitgekozen dan door kiezers van PvdA+D66+Groen Links+SP en andersom.

In de bijlage treft u grafieken aan voor alle voorstellen, waarbij goed te zien is of en hoe verschillend gereageerd wordt naar partij die men stemt.

% eens	<i>meer links</i>	<i>accent links</i>	<i>neutraal</i>	<i>accent rechts</i>	<i>meer rechts</i>
80%			minder rijksambtenaren		selectievere toelating vreemdelingen
70%		verhoging accijns sigaretten ¹	minder politici		minder geld naar Europa
60%	verhoging toptarief belasting				bezuiniging ontwikkelingshulp
50%	aanpassing hypotheekaf trek	verhoging alcohol accijns vrijgeven softdrugs	opheffen politieregio's	inburgeren via zelfstudie provincies opheffen	minder geld publieke omroep
40%	heffing per km voor vrachtauto's	verdubbelen boetes		verhogen griffiekosten	maximaal een jaar WW beperking kindopvangtoeslag
30%	invoering spitsheffing	verhoging vennootschapsbelasting		aantal profielen midd.school verminderen	vijf euro bij bezoek huisarts
20%	afschaffing hypotheekaf trek	verhoging accijns benzine	minder geld landbouw	bezuinigingen defensie	minder ambitieus klimaatbeleid basisbeurs vervangen door lening
10%			bezuinigen op innovatie	afschaffen/ OV jaarkaart	afschaffen groene stimuleringsmaatr.
			havo/vwo korter naar school	verlaging WW-uitkering	verlaging minimumloon
			lesuren verminderen	kortere opleidingen	overdragen brandweertaken
			verhogen eigen risico	beperking basiszorgpakket	
				verdubbelen collegegeld	

¹ In rood aangegeven staan voorstellen voor het verkleinen van het tekort die niet komen uit de ambtelijke commissies.

Uit dit overzicht blijkt dat op 10 voorgelegde voorstellen van de ambtelijke commissies door meer dan 50% van de Nederlanders positief op gereageerd wordt. Dat geldt ook voor 5 van de aanvullende voorstellen. Maar niet voor alle voorstellen geldt dat het in meerderheid door kiezers van iedere partij gevonden wordt.

Bij de volgende 7 voorstellen geldt wel dat kiezer van (vrijwel) alle partijen in meerderheid voor zijn:

- Minder rijksambtenaren (85% zegt dat het wel ingevoerd moet worden)
- Minder politici (81%)
- Opheffen 26 politieregio's (58%)
- Selectieve toelating vreemdelingen (73%, alleen Groen Links-kiezers minder dan 50% voor invoeren)
- Bezuiniging ontwikkelingshulp (67%, alleen ChristenUnie- en Groen Links-kiezers minder dan 50% voor invoeren)
- Vrijgeven softdrugs (55%, alleen ChristenUnie- en CDA-kiezers zijn overwegend tegen)
- Provincies opheffen (63%, alleen ChristenUnie- en CDA-kiezers zijn niet in meerderheid voor)

De andere voorstellen waar meer dan 50% het mee eens is kennen een beduidend grotere tegenstelling tussen kiezers aan de linker- en rechterkant van het politieke spectrum. Dat geldt voor:

- Aanpassing hypotheekaf trek (54%)
- Veranderen kindregelingen (51%)
- Inburgeren via zelfstudie (55%)

Van de door ons zekf voorgelegde alternatieven om het begrotingstekort te doen verminderen worden de volgende door meer dan de helft van de kiezers positief beoordeeld en zien we dat bij de aanhangers van (vrijwel) alle partijen:

- Verhoging accijns sigaretten (71%)
- Minder geld naar Europa (72%)
- Verhoging toptarief belastingen (59%, alleen de VVD-kiezers zijn daar niet in meerderheid voor)
- Verhoging accijns op alcohol (57%, alleen de PVV-kiezers zijn daar niet in meerderheid voor)

Hoewel op het voorstel om te bezuinigen op de publieke omroep door 59% van de Nederlanders positief wordt gereageerd is er wel een duidelijk verschil naar politieke voorkeur. Bij kiezers van Groen Links, PvdA, ChristenUnie en D66 is er geen meerderheid.

De meeste voorstellen op het gebied van zorg en onderwijs worden massaal afgewezen. Vijf euro eigen risico bij de huisarts en het verminderen van het aantal profielen middelbare school wordt echter door iets minder dan de helft van de kiezers positief beoordeeld. Bij het tweede voorstel (profielen middelbare school) zijn de verschillen naar politieke voorkeur niet zo groot, maar dat geldt wel voor het voorstel van 5 euro eigen risico bij de huisarts. Bij CDA- en VVD- kiezers is meer dan de helft er voor. Bij de PvdA- en SP kiezers minder dan een derde. Bij kiezers van PVV, D66 en Groen Links is dat ongeveer 40%.

In feite is het dus zo dat alleen voorstellen die de kiezers niet zelf (of alleen maar indirect) treffen meerderheden kennen. Maar als het de kiezers wel direct in de portemonnee betreft dan is men hetzij in meerderheid tegen of in ieder geval kiezers van een aantal partijen aan de rechter- of linkerkant.

In de bijlage treft u van alle voorstellen via grafieken de uitsplitsing aan naar de huidige politieke voorkeur.

Vindt u dat de politieke partijen voor de verkiezingen precies dienen aan te geven welke bezuinigingen ze wel en niet zullen doen?

	Allen	Stemt nu								
		PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
Wel aangeven	94%	99%	94%	84%	91%	94%	94%	100%	94%	98%
Niet aangeven	4%	1%	5%	13%	7%	4%	4%	0%	3%	1%
Weet niet/geen antwoord	2%	1%	1%	3%	2%	3%	2%	0%	4%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het is duidelijk wat de kiezer van zijn politieke partij verlangt voorafgaande aan de verkiezingen; volkomen duidelijkheid.

Ook is vastgesteld wat het oordeel is van de kiezers over de opstelling van de partijen inzake de bezuinigingen.

Van welke partij(en) vindt u de opstelling ten aanzien van de bezuinigingen het best?

	Allen	Stemt nu								
		PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
PVV	16%	77%	11%	7%	1%	2%	2%	6%	2%	7%
VVD	21%	24%	70%	23%	12%	11%	5%	2%	1%	15%
CDA	14%	6%	17%	57%	16%	5%	3%	0%	1%	12%
ChristenUnie	5%	0%	2%	6%	59%	2%	2%	3%	1%	3%
D66	16%	3%	14%	16%	4%	50%	23%	9%	20%	4%
PvdA	15%	2%	2%	6%	4%	12%	59%	12%	15%	2%
SP	12%	8%	1%	0%	1%	4%	18%	80%	12%	8%
Groen Links	16%	3%	2%	1%	11%	19%	31%	26%	65%	3%
SGP	1%	1%	0%	3%	8%	0%	0%	0%	0%	0%
Partij voor de Dieren	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
Trots op NL	2%	7%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Geen enkele	4%	3%	2%	1%	0%	4%	3%	8%	5%	9%
Weet niet/geen antwoord	30%	17%	23%	34%	35%	42%	28%	11%	28%	63%
Totaal	153%	151%	145%	155%	152%	152%	175%	156%	151%	127%

In de eerste plaats valt op dat bij nogal wat partijen de eigen kiezers blijkbaar niet zo enthousiast zijn over de opstelling van die partij over de bezuinigingen of die niet kennen. Zo zien we dat bij CDA, ChristenUnie, D66 en PvdA dat minder dan 60% de eigen partij de beste opstelling heeft ten aanzien van de bezuinigingen. Op zichzelf geeft dat al aan dat de binding van veel kiezers met zijn partij van voorkeur op dit moment toch niet zo erg sterk is. Tegelijk is te zien dat de VVD duidelijk het meest genoemd wordt niet alleen dankzij de eigen kiezers, maar ook door relatief hoge scores van PVV- en CDA-kiezers (rond de 25% noemt –ook- de VVD). Maar ook is duidelijk te zien dat de PvdA op dit punt niet zo goed scoort. Groen Links en D66 worden zelfs meer genoemd dan de PvdA. Ook daaruit is op te maken dat de electoraal sterke positie van de PvdA van dit moment volledig is te danken aan de nieuwe lijsttrekker en niet zozeer aan de inhoud. Maar ook dat als de bezuinigingsvoorstellen tijdens de campagne een centrale rol gaan spelen er nog forse verschuivingen kunnen optreden in partijvoorkeur. Met name lijkt VVD daar dan garen van te kunnen spinnen.

Wie vindt u verantwoordelijk voor het feit dat er ingrijpend bezuinigd moet worden?

	Allen	Stemt nu								
		PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
De financiële sector	83%	79%	78%	78%	88%	84%	88%	87%	91%	85%
De regering	80%	93%	84%	60%	78%	82%	70%	89%	75%	92%
De tweede kamer	66%	75%	71%	63%	61%	64%	55%	62%	58%	79%
De burgers	28%	10%	28%	38%	42%	39%	25%	15%	33%	26%

Juist rondom het onderwerp “bezuinigen” kunnen voorafgaande aan de verkiezingen, maar zeker ook erna, de burgers nogal nukkig worden. Dat kan terugslaan op de partijen en/of op de regering die na de verkiezingen gaat aantreden. Zowel uit de vraag hierboven als hieronder vindt maar een beperkt deel van de burgers dat zij zelf de (mede-)verantwoordelijkheid voor deze crisis heeft en het feit dat er zo ingrijpend bezuinigd moet worden.

Stelling: De burger krijgt de rekening gepresenteerd van het falen van de financiële sector

	Allen	Stemt nu								
		PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
Eens	84%	93%	78%	80%	74%	77%	87%	96%	84%	85%
Oneens	11%	5%	17%	14%	22%	15%	8%	1%	10%	4%
Weet niet/geen antwoord	5%	1%	5%	6%	5%	8%	5%	2%	6%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Nog drie andere tabellen geven de zorg aan van de kiezer over de ontstane situatie en tegelijkertijd ook de kwetsbaarheid in de relatie tussen de politieke partijen en de kiezers.

Stelling: Gezien de opstelling van de partijen zal het zeer moeilijk zijn om na de verkiezingen een kabinet te vormen

	Allen	PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
Eens	83%	87%	86%	82%	82%	82%	74%	89%	85%	89%
Oneens	9%	7%	9%	10%	11%	11%	13%	9%	11%	3%
Weet niet/geen antwoord	7%	6%	5%	9%	8%	6%	13%	3%	4%	8%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Stelling: Het kabinet had een jaar geleden zelf met bezuinigingsvoorstellen moeten komen

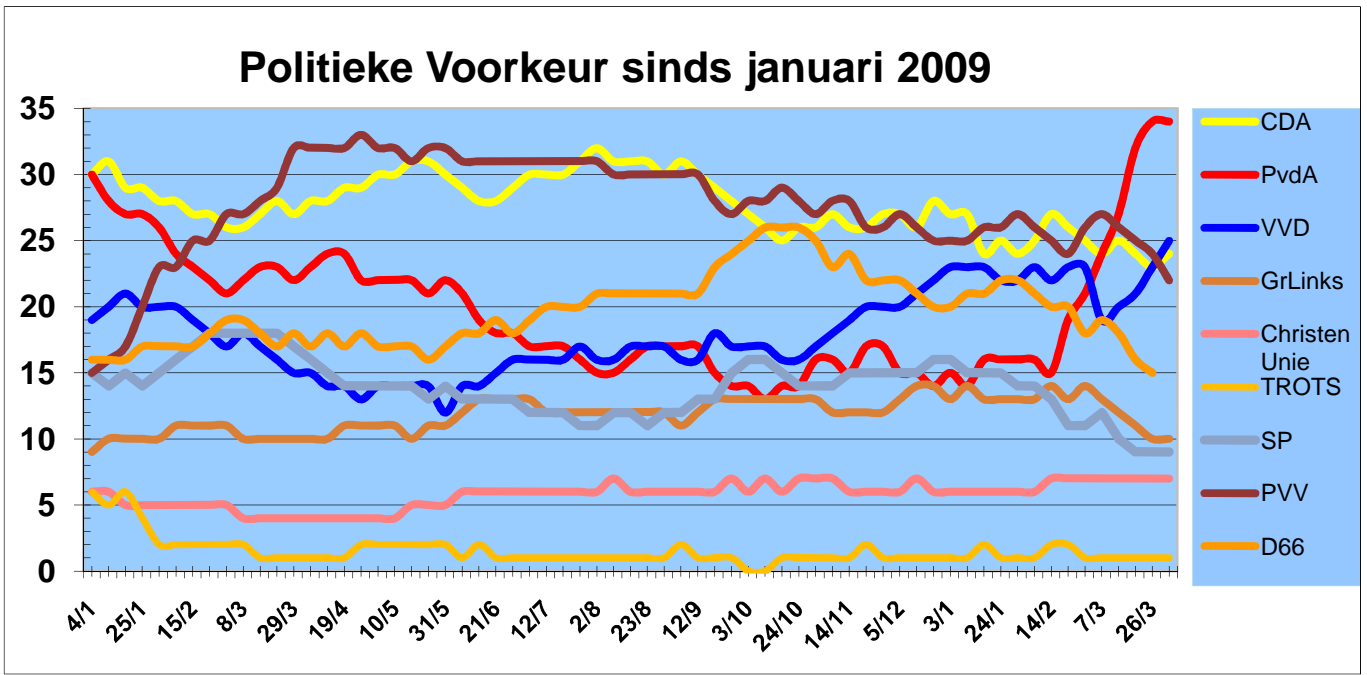
	Allen	PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLnks	Weet niet
Eens	72%	87%	90%	38%	39%	80%	55%	85%	83%	83%
Oneens	19%	8%	6%	51%	53%	11%	29%	9%	12%	7%
Weet niet/geen antwoord	9%	5%	4%	11%	8%	10%	16%	5%	5%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Stelling: Het wordt tijd dat de partijen op zoek gaan naar wat bindt in plaats van verschildt

	Allen	PVV	VVD	CDA	CU	D66	PvdA	SP	GrLns	Weet niet
Eens	86%	79%	81%	81%	89%	89%	94%	89%	92%	89%
Oneens	8%	13%	11%	13%	3%	7%	4%	7%	3%	2%
Weet niet/geen antwoord	6%	8%	8%	6%	7%	4%	2%	4%	4%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ook deze drie tabellen wijzen op de grote problematiek die er in Nederland is voor wat betreft de relatie tussen de kiezers en de politiek, c.q. politieke partijen. Het vertrouwen in regering, partijen en politici is over het algemeen laag. Evenals in hun daadkracht en slagvaardigheid. Niet voor niets was het laatste kwartaal van 2008, na de snelle ingrepen in de financiële sector door de regering, een periode waar Minister Bos en de PvdA er sterk voor stonden.

En ook de afgelopen 5 weken hebben we kunnen zien hoe snel de electorale positie van partijen kunnen veranderen na min of meer ingrijpende gebeurtenissen. De onderstaande grafiek geeft een goede indruk van de snelheid en heftigheid van de verschuivingen. Het onderwerp “ingrijpende bezuinigingen” kan zowel in de laatste twee maanden voor de verkiezingen, maar zeker ook erna (als er een kabinet gevormd moet worden inclusief besluitvorming rondom die bezuinigingen), wederom tot heftige bewegingen binnen het electoraat kan leiden. Bewegingen die vervolgens weer de stabiliteit van regering en politiek kan aantasten.

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat er voor een aantal voorgestelde bezuinigingen een duidelijke meerderheid is, vanuit kiezers van vrijwel alle partijen. Maar dat betreffen in feite bezuinigingen waar de burgers zelf geen of vrijwel geen –financiële- last van voelen. Dat betreft o.a. minder rijksambtenaren, minder politici, opheffen politieregio's, selectieve toelating van vreemdelingen, bezuiniging ontwikkelingshulp, vrijgeven softdrugs, opheffen provincies. Maar zodra het wel te maken krijgt met de portemonnee van de kiezers (direct of indirect) dan is de steun minder en lopen de meningen tussen kiezers van de verschillende partijen nogal uiteen. Het zal moeilijk zijn om ten aanzien van die onderwerpen na de verkiezingen tot besluitvorming te komen die dan breed door de bevolking wordt gedragen. Het zal zelfs moeilijk zijn om ten aanzien van die onderwerpen na de verkiezingen tot besluitvorming te komen die door de kiezers van de regeringspartijen worden gedragen.

Er is sprake van een instabiele situatie en uit het laatste gedeelte van het onderzoek is op te maken dat als de bezuinigingsplannen echt aan het eind van de campagne een dominante rol gaan spelen, er ook nog forse verschuivingen binnen het electoraat kunnen plaatsvinden. Maar wat er ook voor de verkiezingen gebeurt de kans dat de relatie politiek/politici en de kiezer na de verkiezingen verbetert lijkt zeer klein te zijn, met een grote kans tot verdere aanscherping van de verschillen in opvattingen tussen diverse groepen kiezers.

Drs. Maurice de Hond

Amsterdam, 4 april 2010

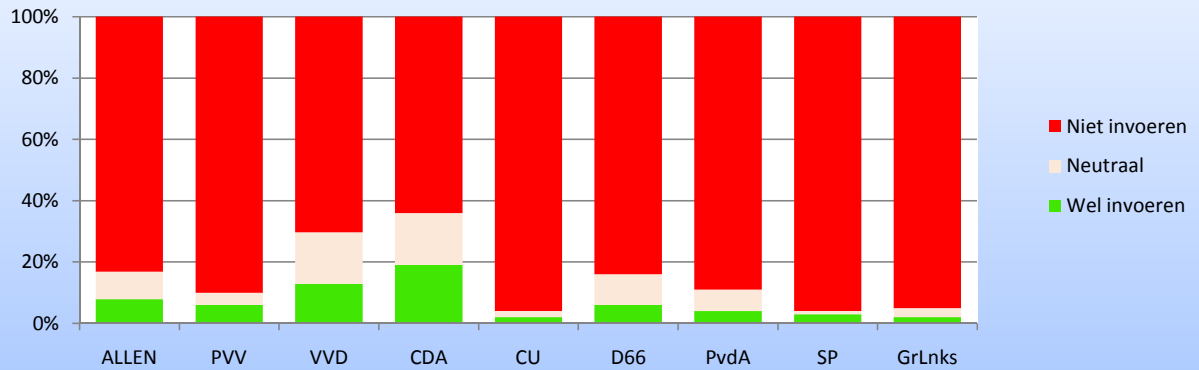
Peil.nl (www.Peil.nl)

Bijlagen

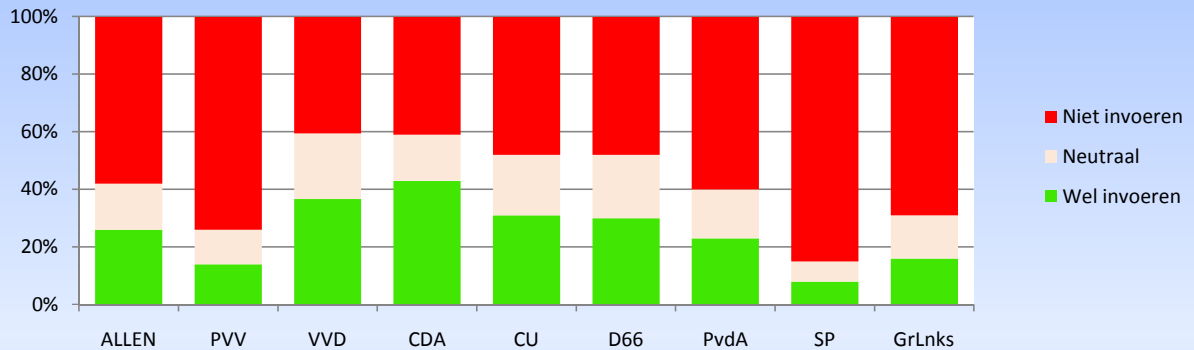
Reactie op bezuinigingsvoorstellen naar huidig stemvoorkeur

Zorg

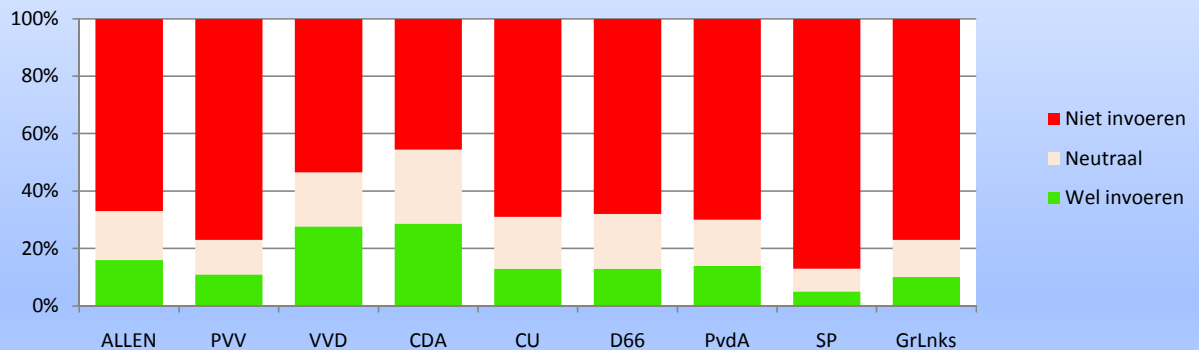
Verhoging eigen risico tot 775 euro - 3.7 miljard

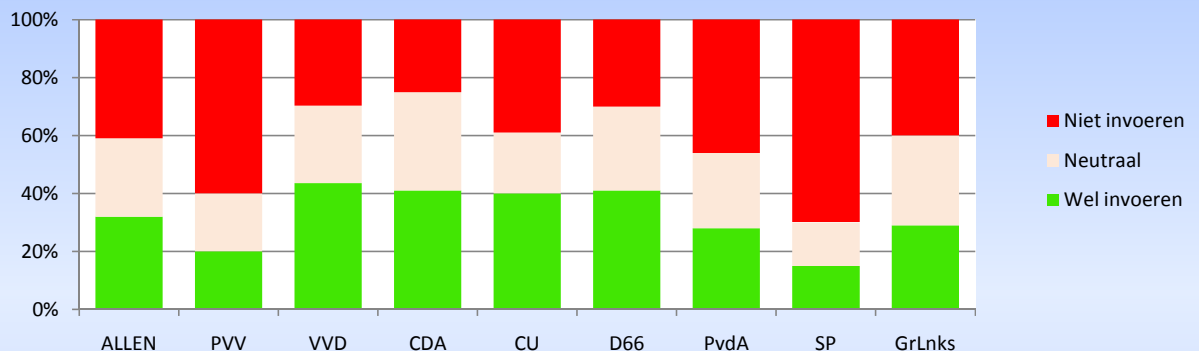
Verhoging eigen risico tot 250 euro - 1.2 miljard

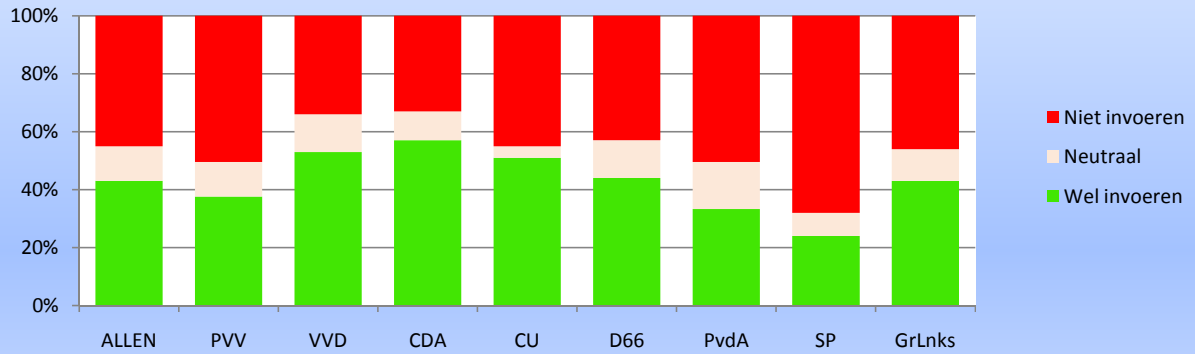
Beperking basiszorgpakket - 2.3 miljard

Geringere beperking basiszorgpakket - 1 miljard

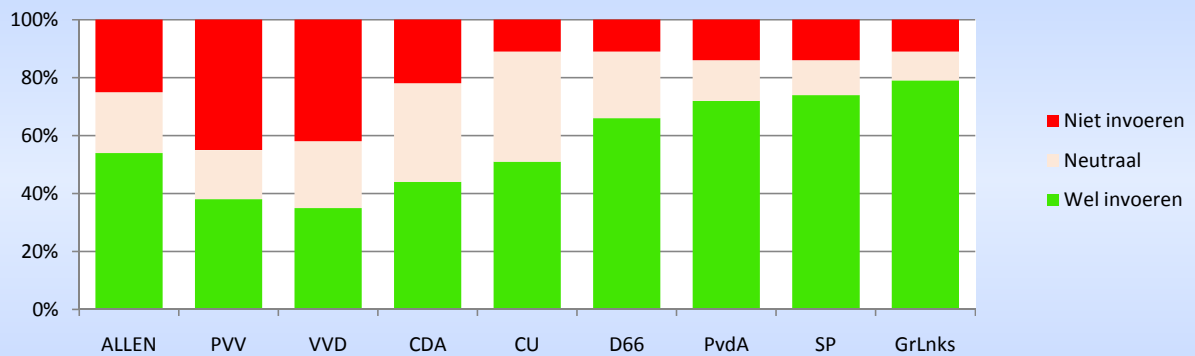

Eigen bijdrage 5 euro bezoek huisarts - 260 miljoen

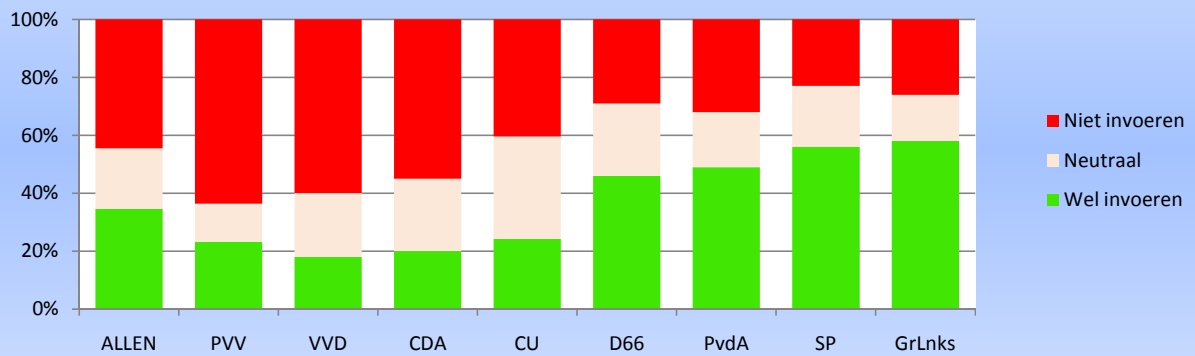

Wonen

Aanpassing hypotheekaf trek - 2,5 miljard

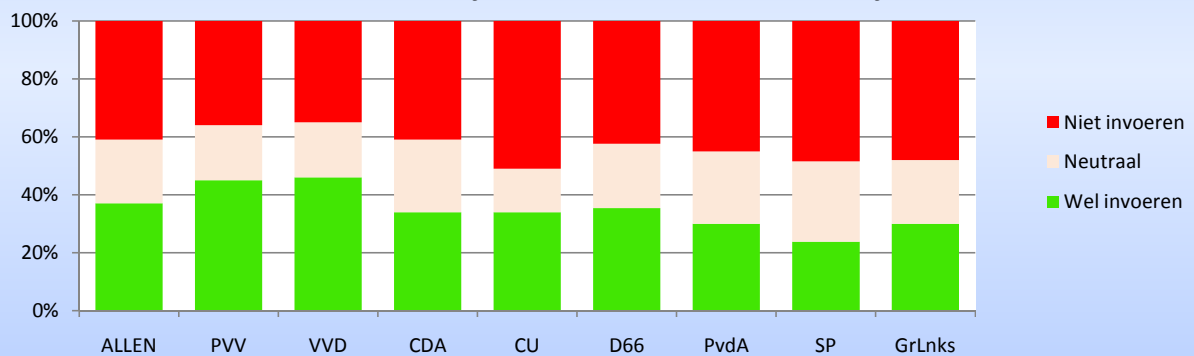

Afschaffing hypotheekaf trek - 5 miljard

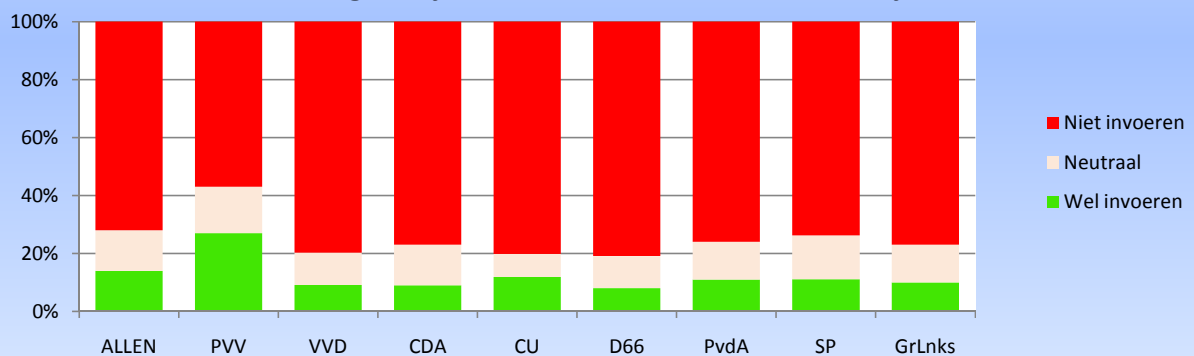

Onderwijs

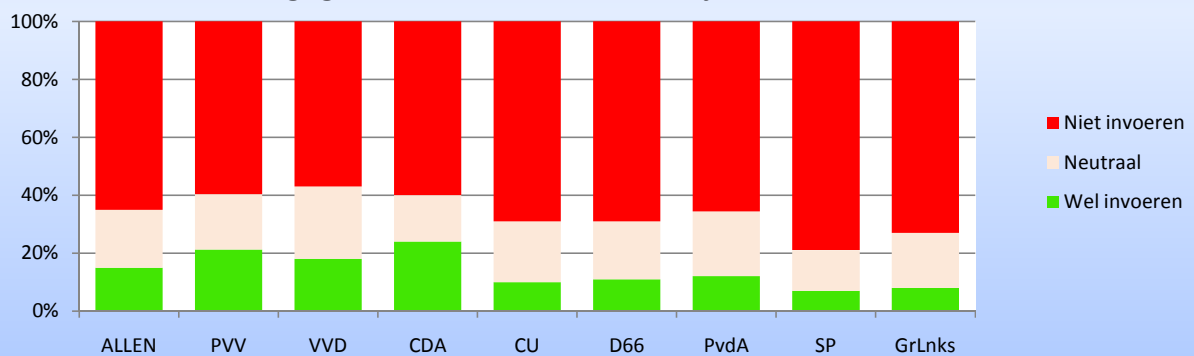
Afschaffen/versoberen OV-jaarkaart studenten - 90 miljoen

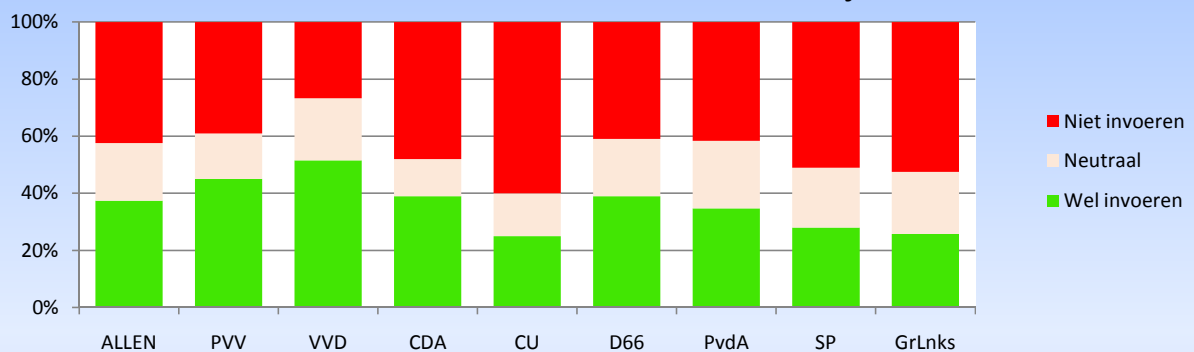
HAVO-VWO leerlingen 1 jaar korter naar school - 640 miljoen

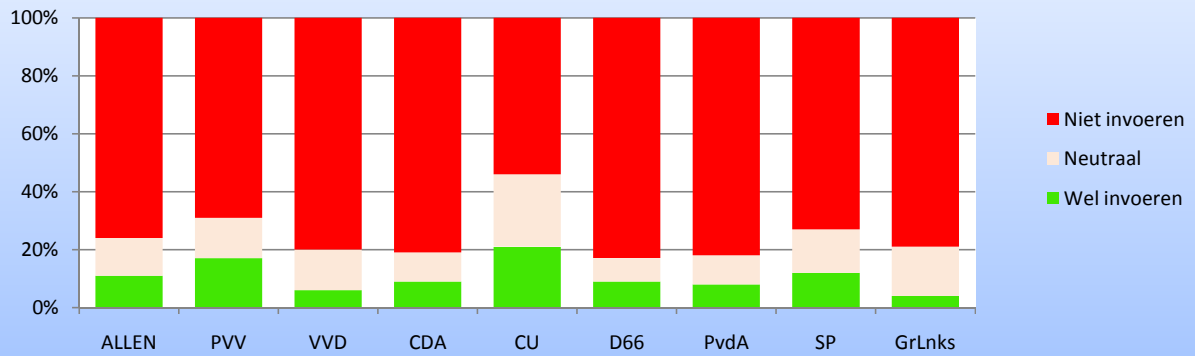
Collegegeld verdubbelen - 500 miljoen

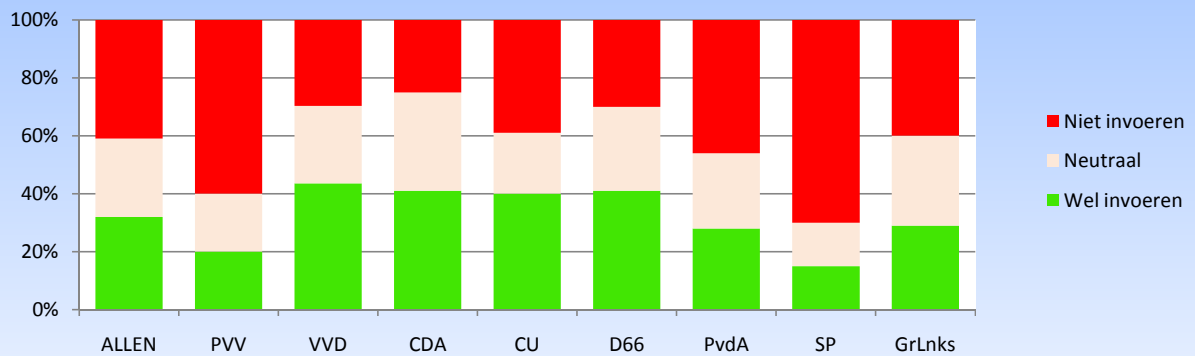
Basisbeurs omzetten in sociaal lenstelsel - 350 miljoen

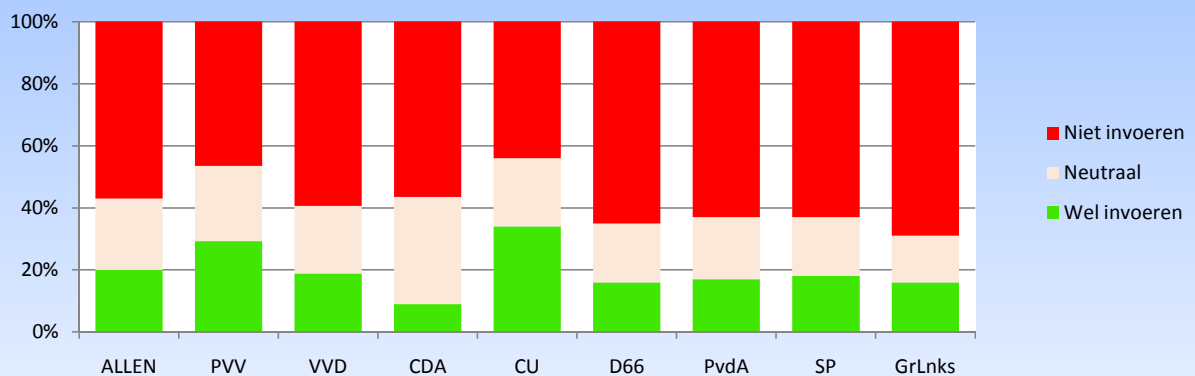
Lessuren verminderen-minder vakken - 1.5 miljard

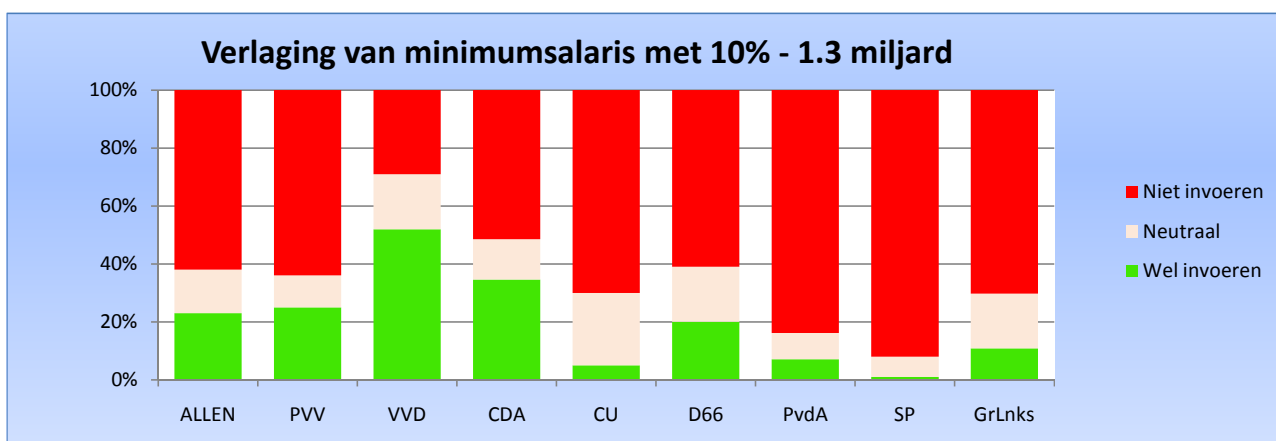
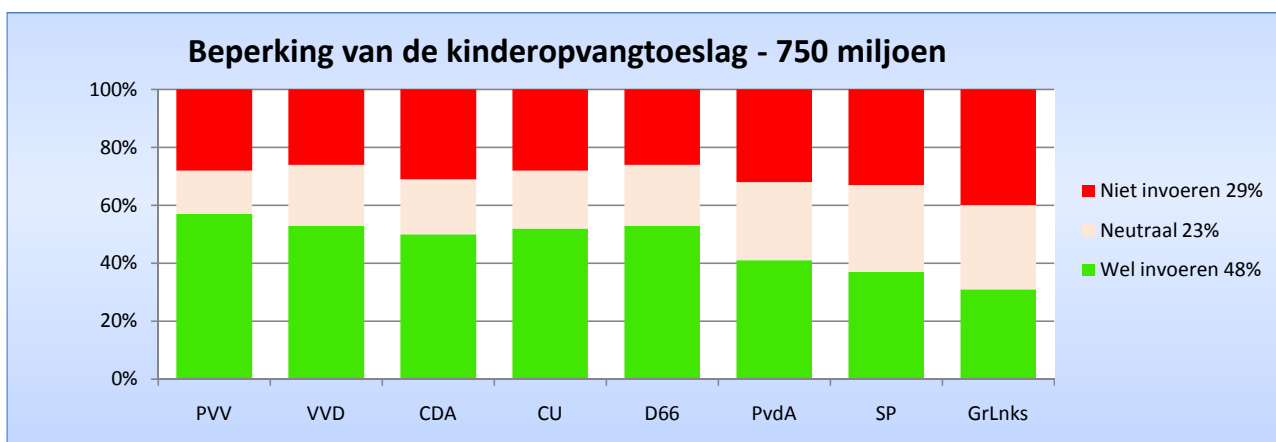
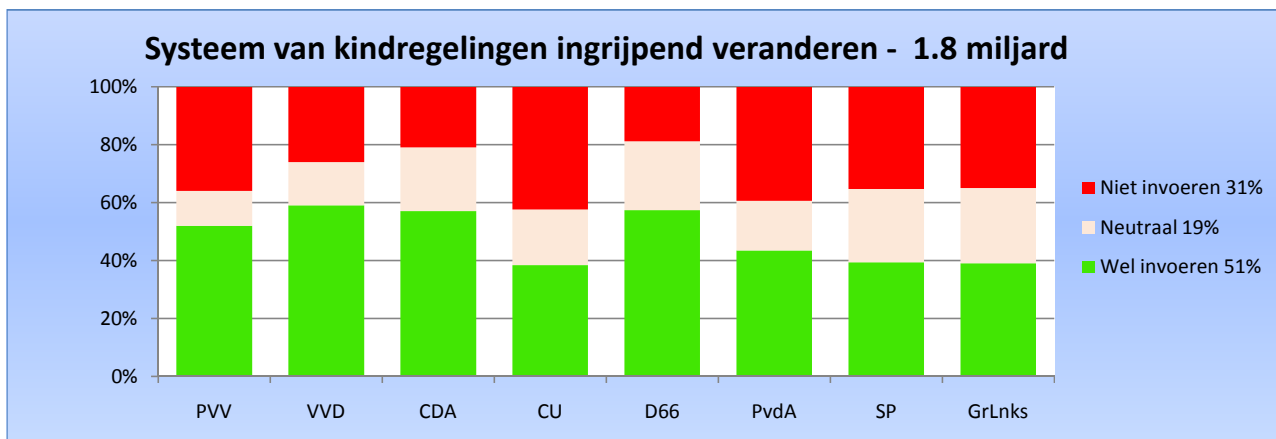
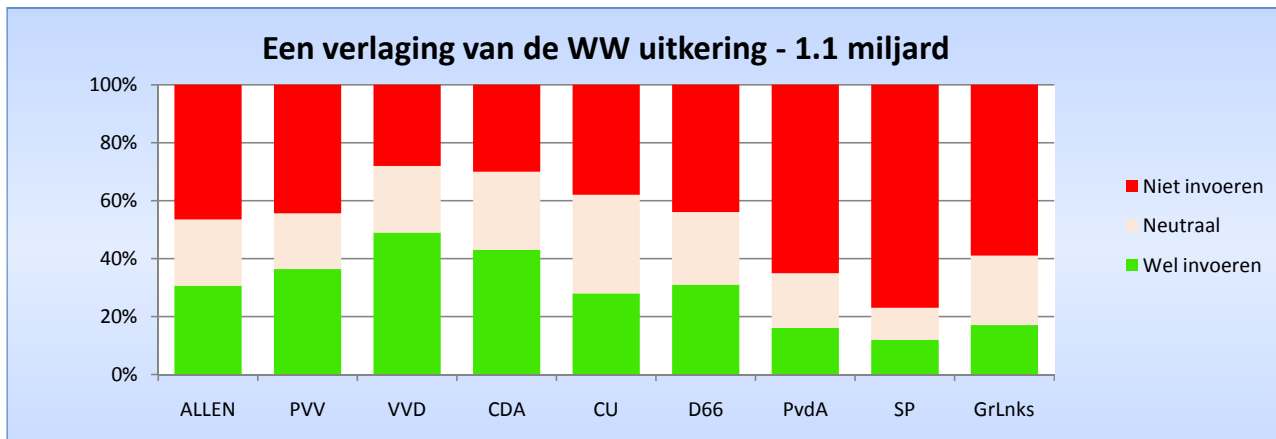
Aantal profielen middelbare school verminderen - 850 miljoen

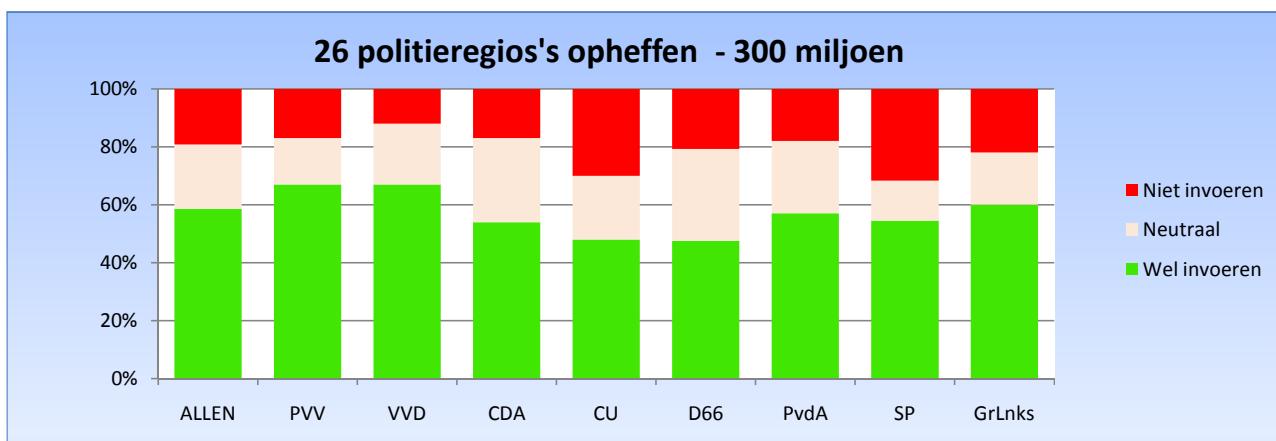
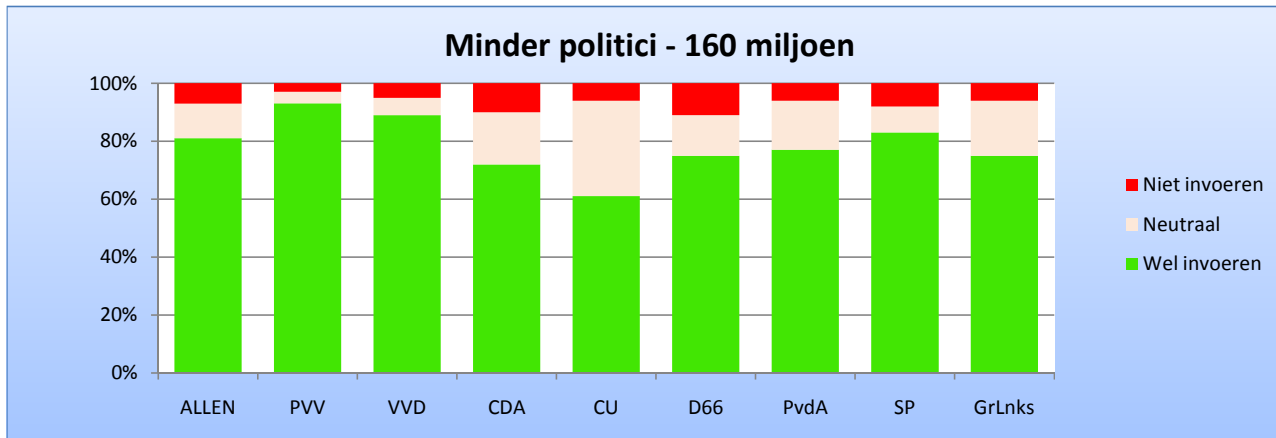
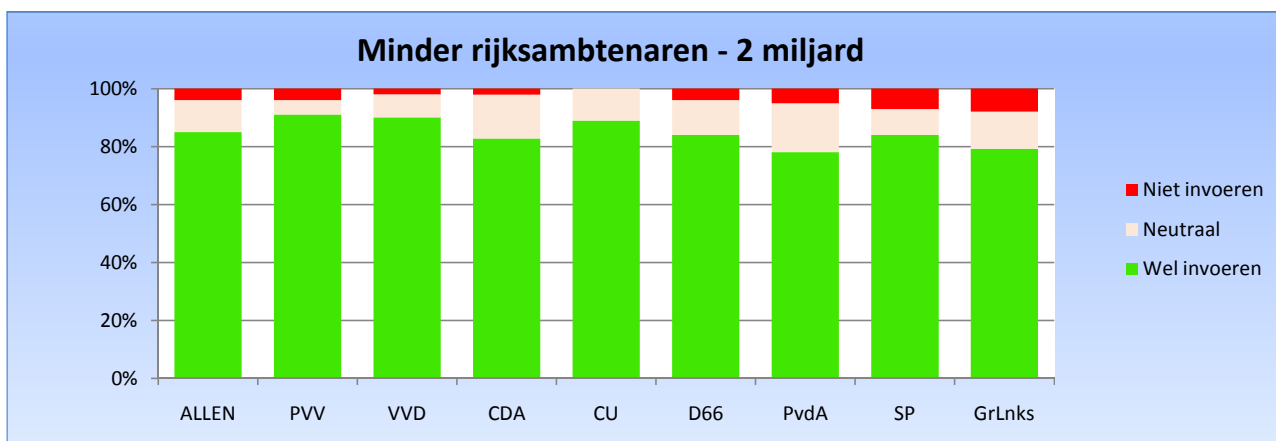
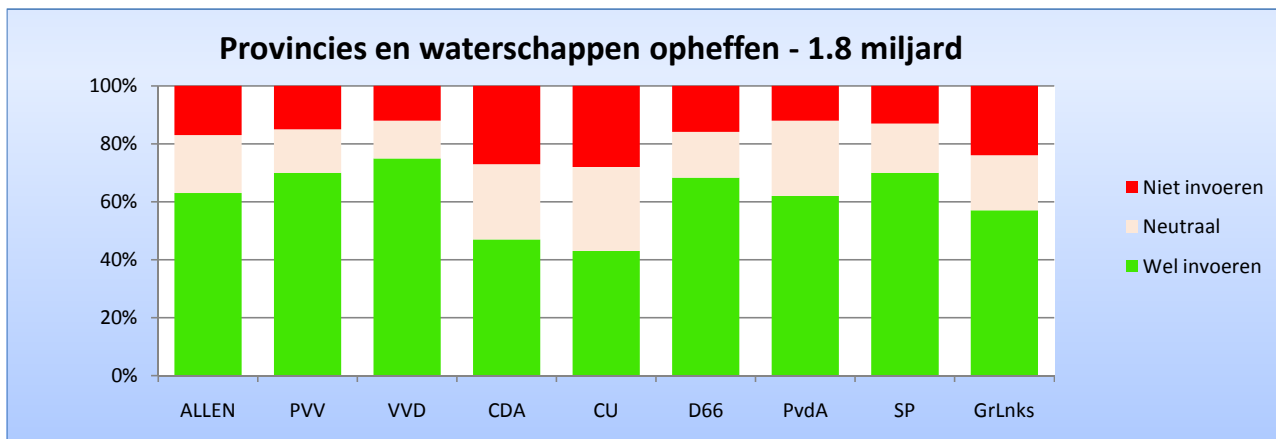
Kortere opleidingen - 310 miljoen

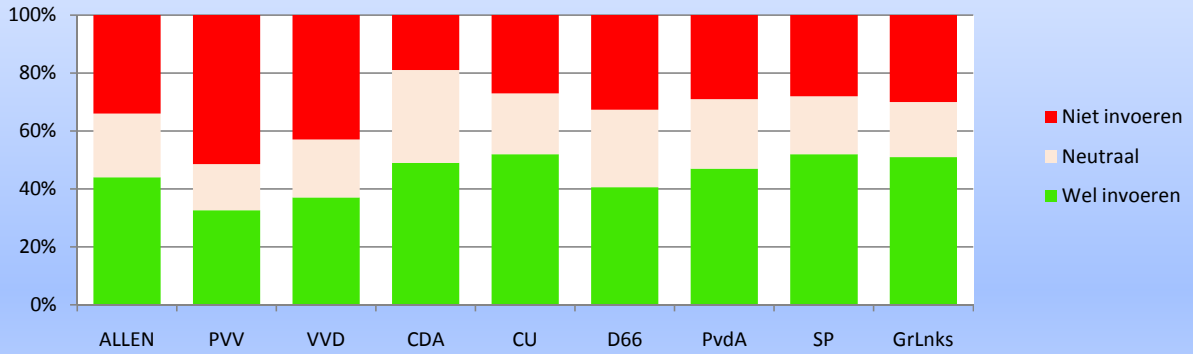
Werk en inkomen

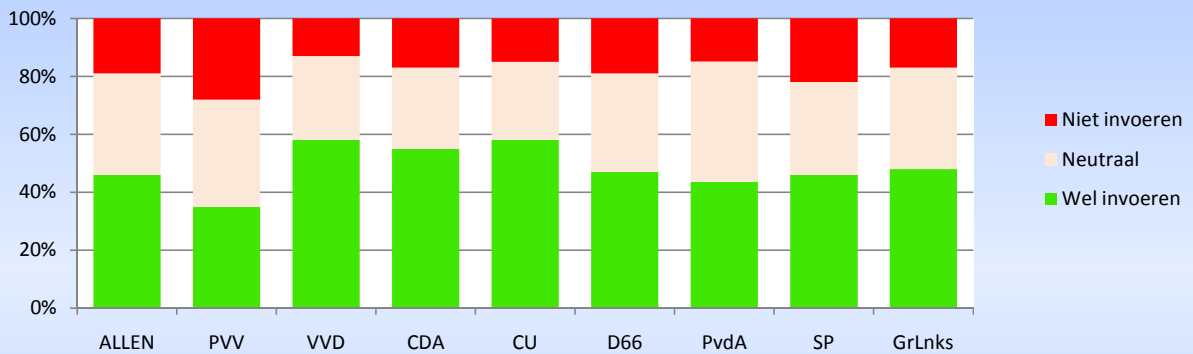
Openbaar Bestuur en veiligheid

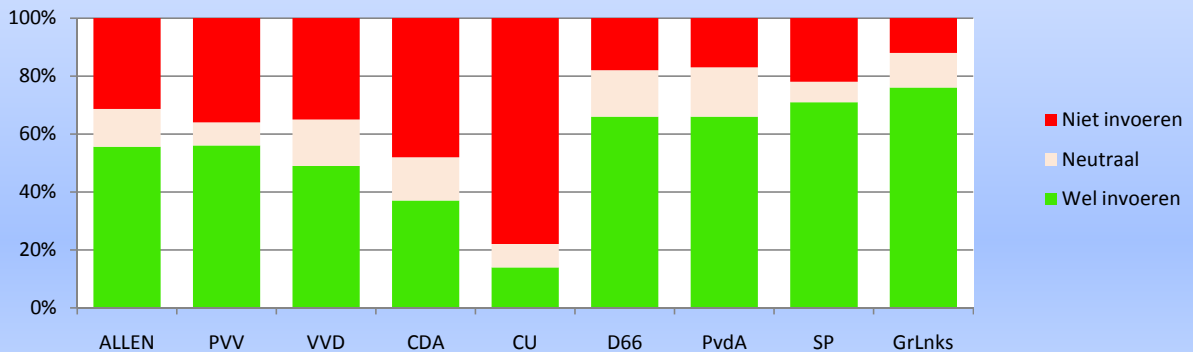
Boetes worden verdubbeld - 195 miljoen

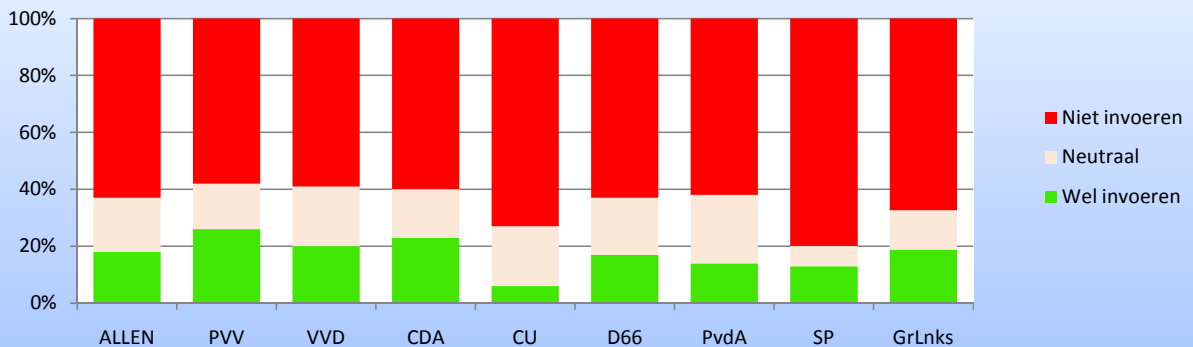
Griffiekosten worden verhoogd naar kostprijs - 240 miljoen

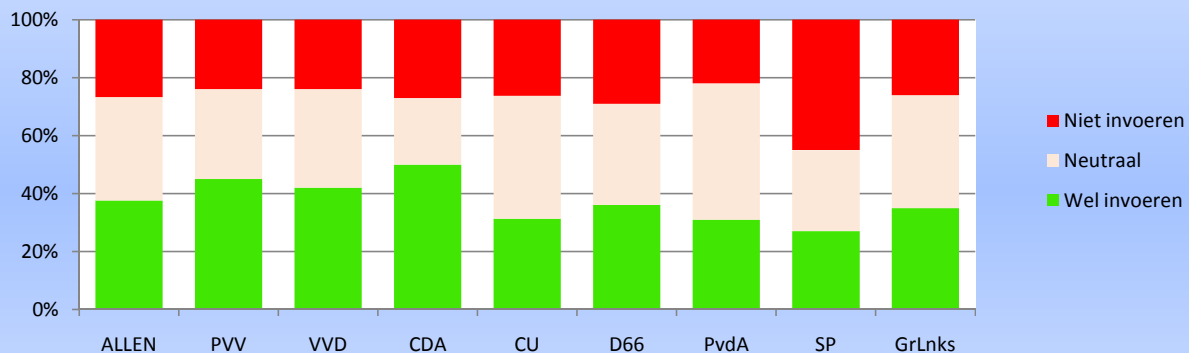
Vrijgeven softdrugs - 400 miljoen

Brandweertaken privatiseren - 630 miljoen

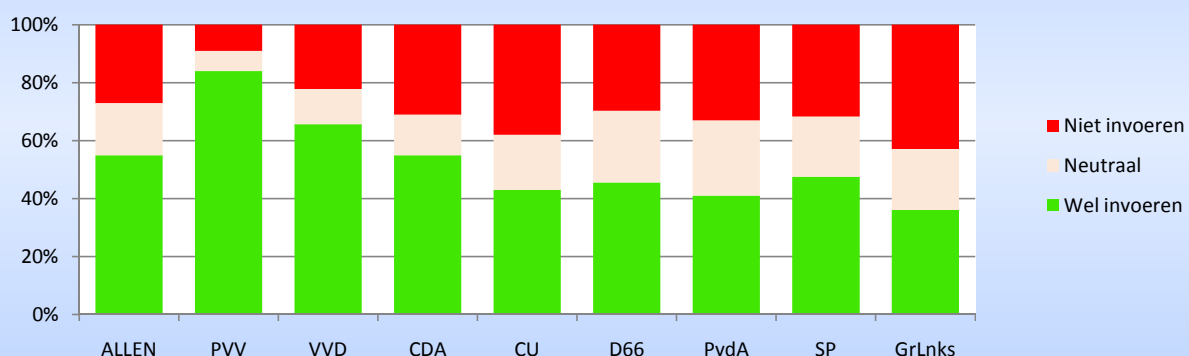

Bezuiniging defensie - 2 miljard

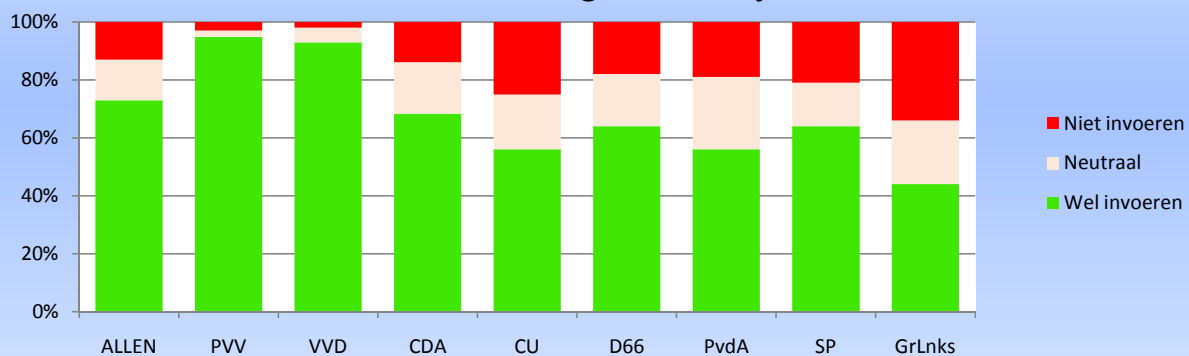

Immigratie en integratie

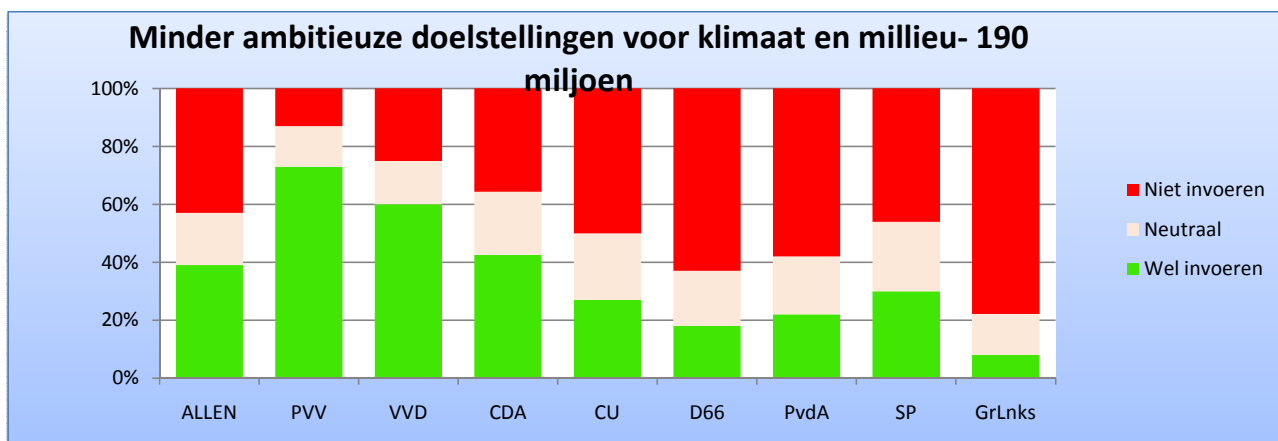
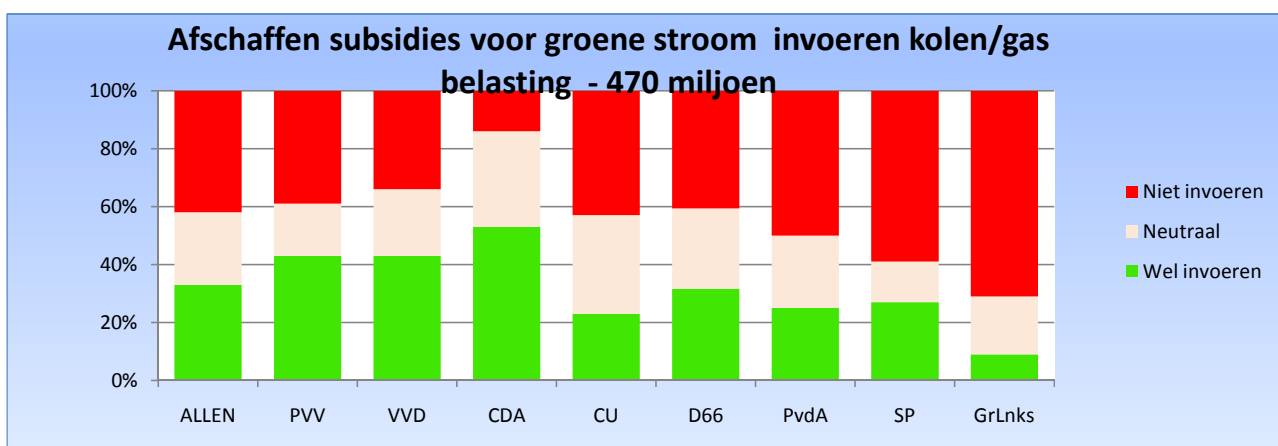
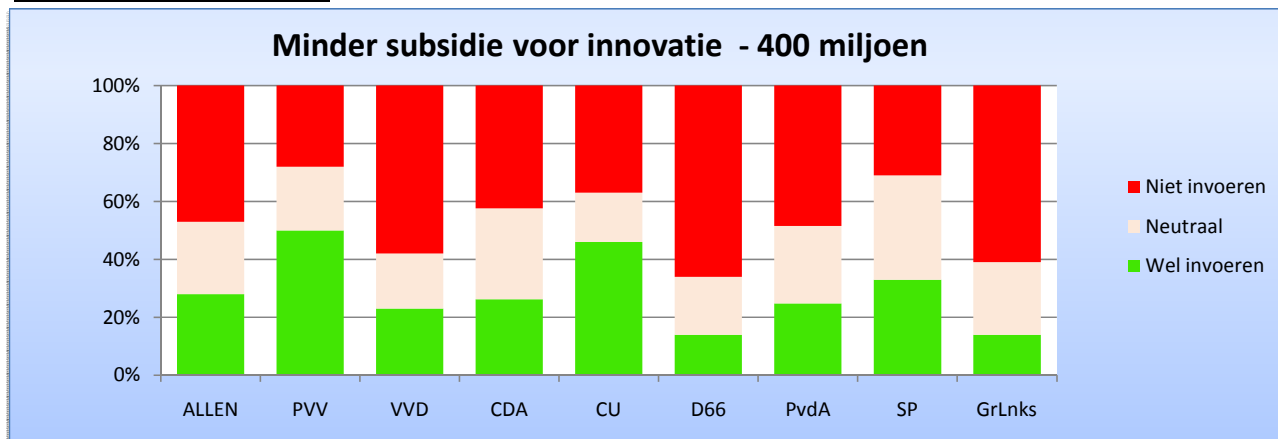
Inburgeren op basis van zelfstudie - 330 miljoen

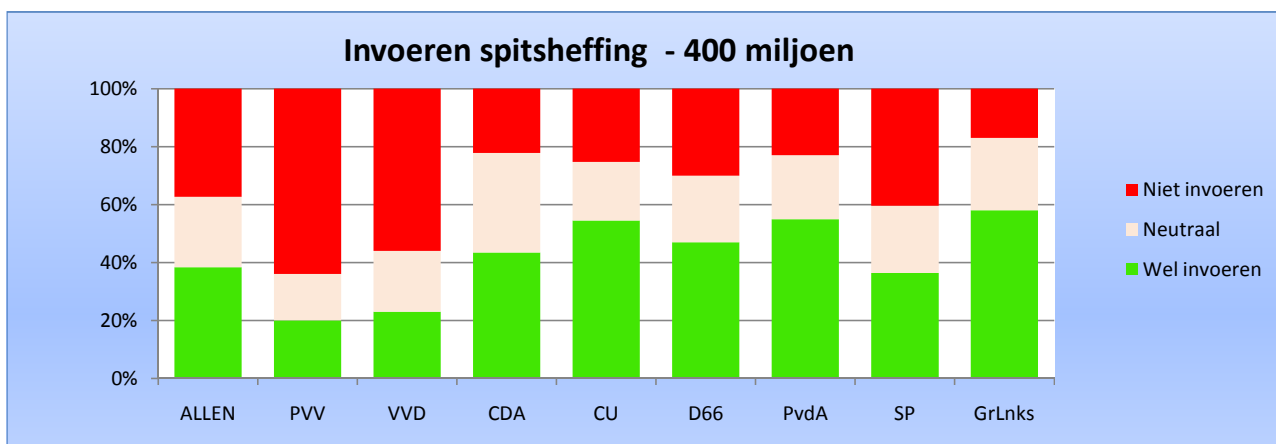
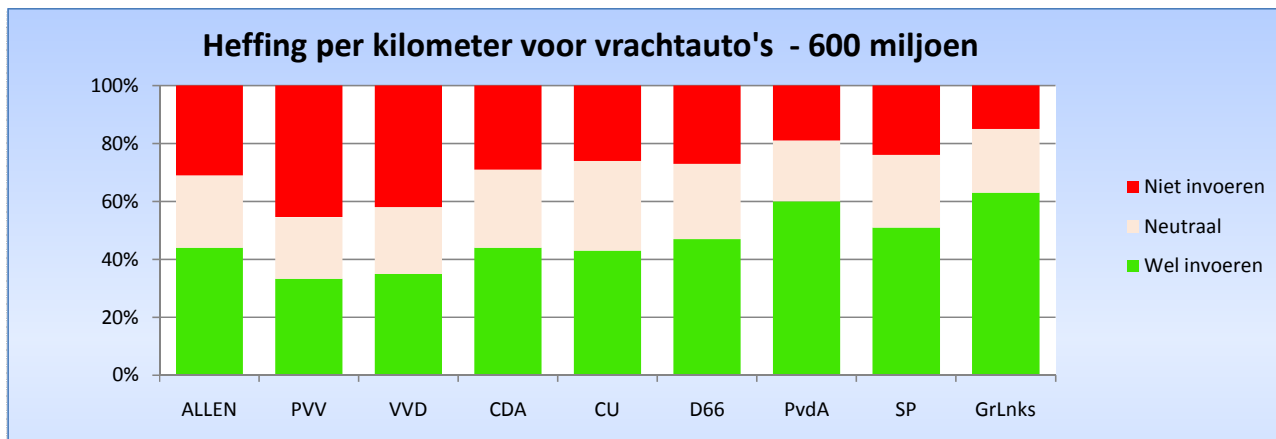
Selectiever toelaten vreemdelingen - 60 miljoen

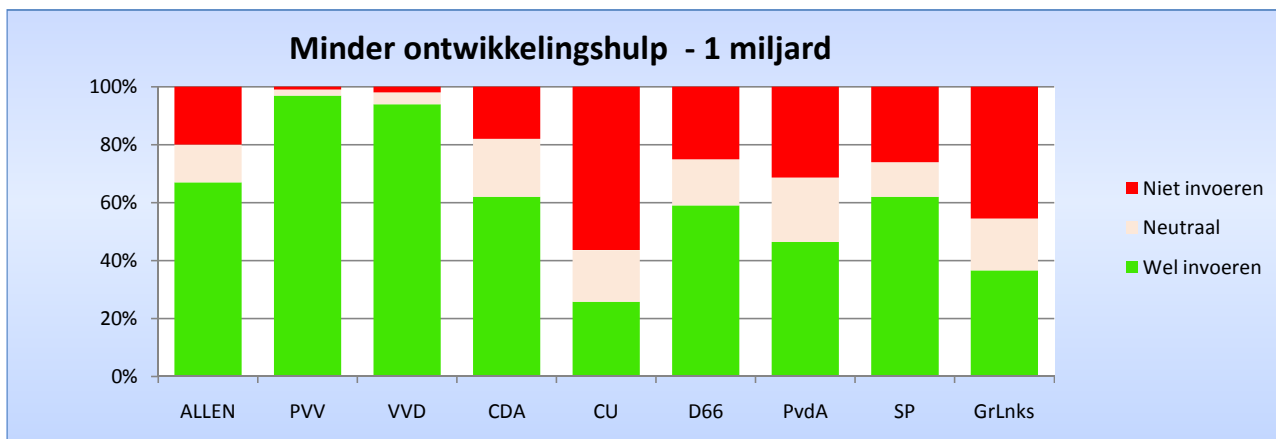
Innovatie en milieu

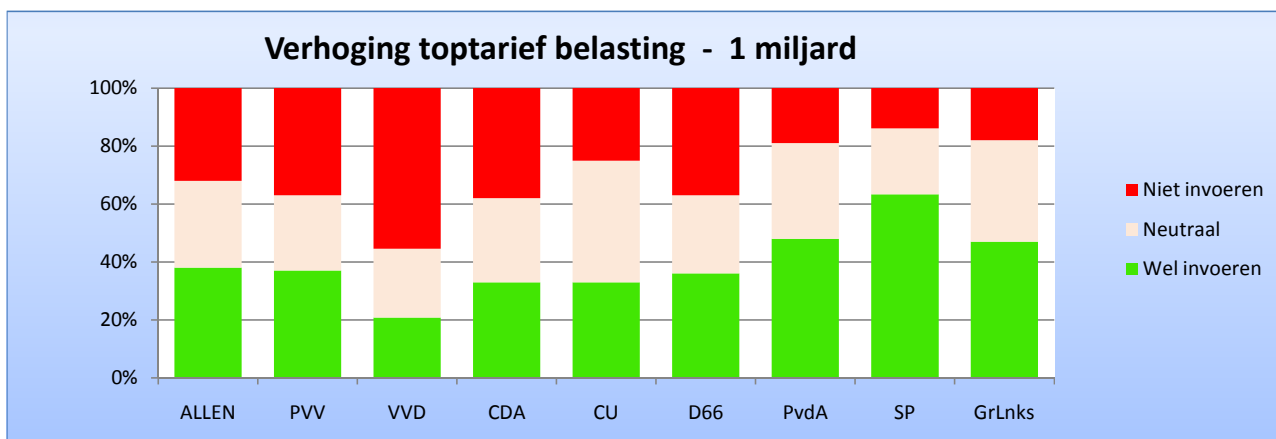
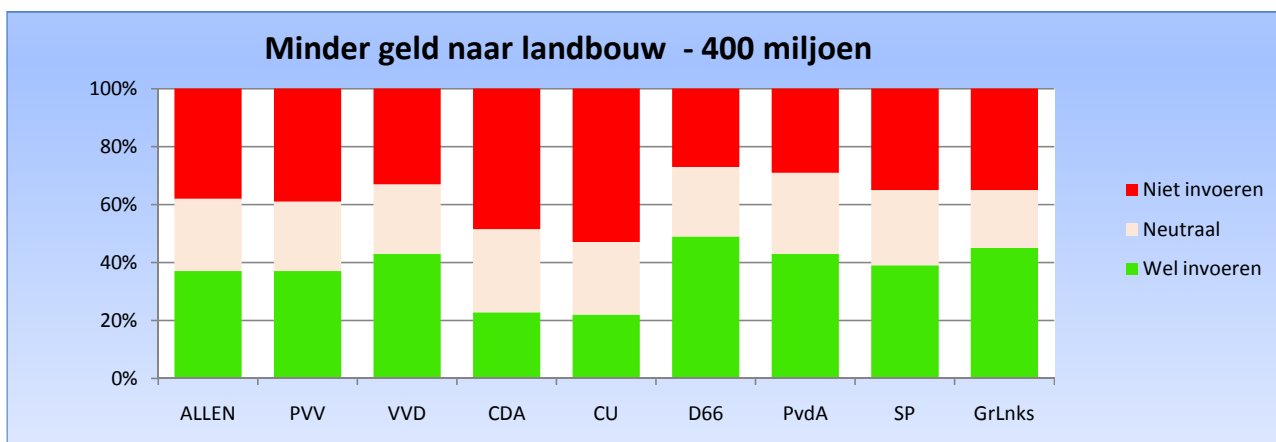
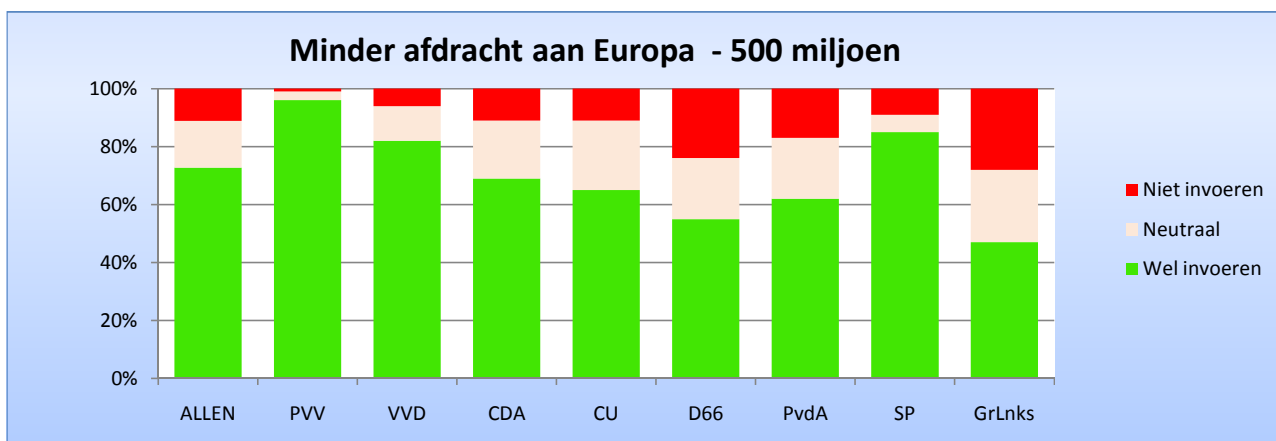
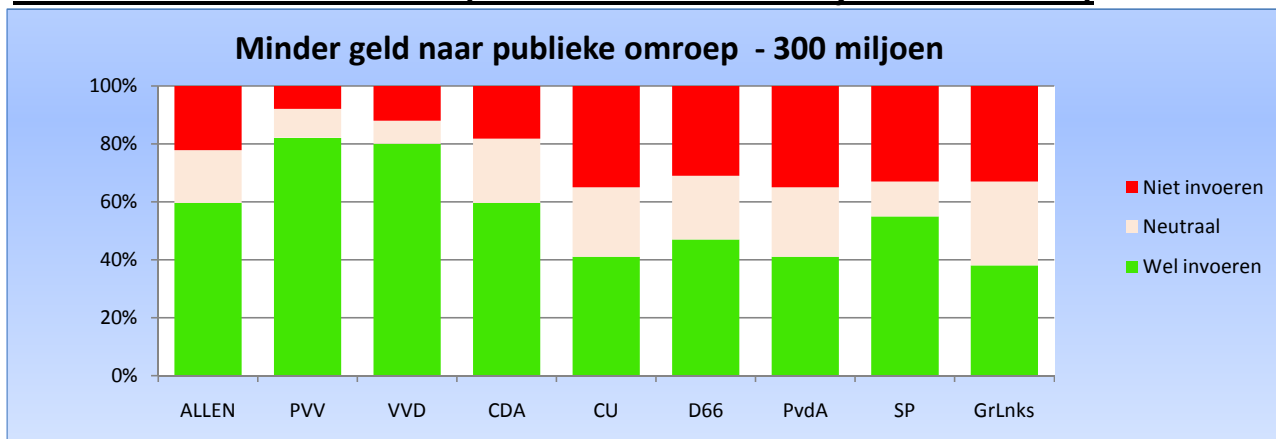
Mobiliteit

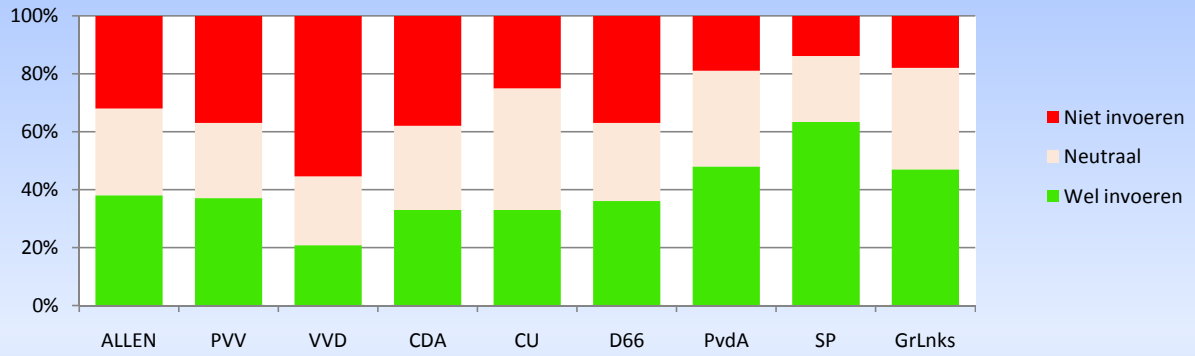
Ontwikkelingshulp

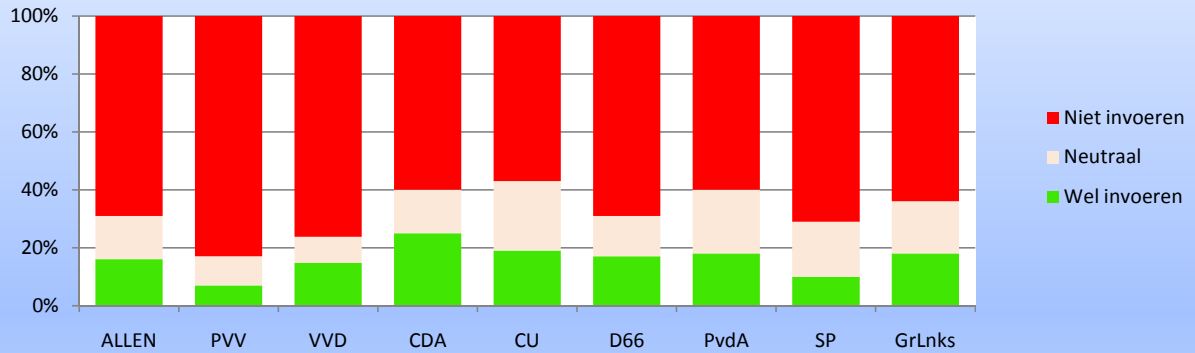
Diverse andere voorstellen (niet vanuit de ambtelijke commissies)

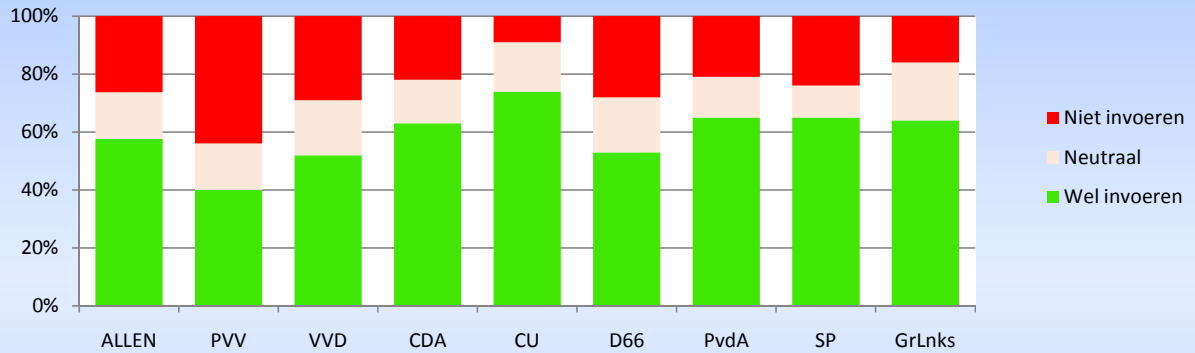
Verhoging vennootschapsbelasting - 2 miljard

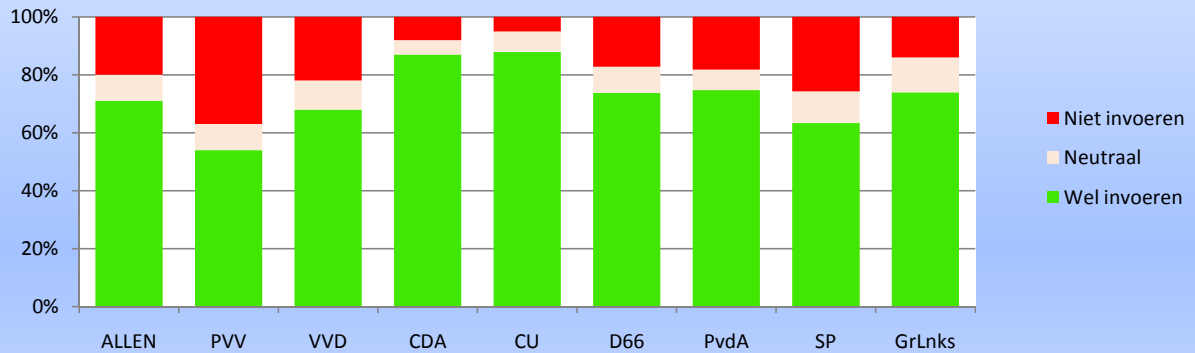
Verhoging BTW - 2 miljard

Verhoging accijns op alcohol - 500 miljoen

Verhoging accijns op sigaretten - 500 miljoen

Verhoging accijs op benzine - 500 miljoen

